

Mirjana Filipič SL
Pavlov zgled oznanjevanja Kristusa

Povzetek: V predstavitvi Pavlovega zgeda oznanjevanja izpostavimo lastnost skladnosti, ki se odraža na dveh ravneh in na poseben način pripomore k prepričljivosti in učinkovitosti oznanila: v notranji naravnosti pred njegovim življenjskim preobratom in po njem ter v primerjavah med predstavitvijo Kristusa in svojega življenja. Ta skladnost prihaja konkretno do izraza ob Pavlovi udeleženi v trpljenju zaradi oznanjevanja Kristusa. Ob izbranih odlomkih iz njegovih pisem (Gal 1,13-17; Flp 3,3-11; 2 Kor 4,7-10) ugotavljamo, da je oznanjevanje posledica celostnega odnosa do Kristusa, ki ga Pavel zaživi v življenjskem preobratu na bivanjski ravni. Udeleženi v trpljenju je predstavljena kot nujnost, kjer oznanjevalec omenja svojo slabotnostin krepi zavest, da Kristus sam po njem dopolnjuje delo oznanjevanja.

Ključne besede: Pavel, oznanjevanje, metafora, moč, slabotnost, trpljenje

Abstract: **Mirjana Filipič SL, Paul's Example of Preaching Christ**

In presenting Paul's example of preaching, the quality of congruity is emphasized, which is expressed at two levels and contributes to the persuasive power and the effectiveness of the preaching in a special way: in his inner orientation before the turning point of his life and after it and in the comparisons between the presentation of Christ and his autobiography. This congruity is concretely expressed in Paul's participation in the suffering because of preaching Christ. On the basis of selected passages from authentic letters (Gal 1:13-17; Phil 3:3-11; 2 Cor 4:7-10), it can be established that the preaching is a consequence of an integral relation to Christ lived by Paul at an existential level after the turning point of his life. The participation in the suffering is presented as a necessity where the preacher is confronted with his weaknesses and at the same time strengthens his consciousness that Christ himself makes the preaching complete through him.

Key words: Paul, preaching, metaphors, strength, weakness, suffering.

Uvod

Geslo leta Svetega pisma, ki se glasi: »*To vam oznanjamo: besedo življenja*« (prim. 1 Jn 1,1), izpostavlja v svojem kontekstu vsebino oznanila, učlovečeno Besedo, Jezusa Kristusa, ki prihaja od Očeta. Pisec Janez poudarja resničnost te vsebine, saj so jo prvi predali tisti, ki so Besedo življenja na svoje oči videli, slišali, opazovali in otipali s svojimi rokami. Razodela se je kot večno življenje, ki je bilo pri Očetu. Vera v Kristusa je potem prehajala po oznanjevalcih iz roda v rod.

To nam zastavlja vprašanje, kaj za današnjega človeka pomeni sprejeti Besedo življenja, sprejeti Kristusa v svoje življenje in ga posredovati naprej novim generacijam. V odgovor pogledjmo zgled sv. Pavla, apostola narodov, ki nam je zapustil spise, iz katerih lahko razberemo identiteto gorečega »kristjana vseh časov«. Srečanje s Kristusom ga je tako globoko zaznamovalo, da je vero vanj lahko posredoval mnogim ljudem.

Ob izbranih besedilih iz pisem Gal, Flp in 2 Kor izpostavimo notranjo povezanost oz. skladnost različnih razsežnosti, ki se prepletajo v oznanjevalcu in na poseben način pripomorejo k prepričljivosti in učinkovitosti oznanjevanja. Najprej predstavimo skladnost Pavlove življenjske poti z dogodkom pred Damaskom, nato skladnost med Pavlom in Kristusom, ki je središče vsega, ter na koncu še skladnost med Pavlovo notranjo naravnostjo in trpljenjem ob oznanjevanju.

1. Skladnost notranje naravnosti pred življenjskim preobratom in po njem.

Poglejmo, v kakšni notranji naravnosti je Pavel srečal Kristusa. Na splošno govorimo o dveh obdobjih njegovega življenja, ki ju deli dogodek pred Damaskom. Ta mejnik je večkrat predstavljen kot spreobrnjenje, kot preobrat iz slabega v dobro, saj naj bi Pavlov življenjski preobrat pomenil preobrazbo vnetega preganjalca kristjanov v gorečega oznanjevalca Kristusa. Pa vendar je do takega predstavljanja potrebna previdnost. Ko Pavel sam govori o dogodku pred Damaskom v svoji najobširnejši avtobiografiji v Gal 1,15-16, ga predstavlja kot poklicanost, kot notranje razodetje Božjega Sina,¹ ki spominja na model poklicanosti starozaveznih prerokov Izaija in Jeremija (Pitta 1996, 94) in v ničemer ne vsebuje namiga na predhodno, v moralnem smislu negativno naravnost življenja. Tudi če izhajamo iz Pavlove avtobiografije v Flp 3,8-12,² vidimo, da se opis notranjega preobrata začne s seznamom sedmih pozitivnih dobrin oz. danosti (Flp 3,5-6),³ ki izražajo izbranost glede Pavlovega naravnega izvora (ἐν σαρκί), a jih potem ob spoznanju Kristusa vse ovrže.

V Flp 3,5 opredeli svojo pripadnost judovstvu z edinstvenim izrazom κατὰ νόμον Φαρισαίος, »po postavi farizej«, ki ga ne najdemo v nobeni rabinski literaturi, samo pri Jožefu Flaviju (Pitta 1998, 62). Čeprav o značilnostih farizejskega judovstva v Pavlovem času vemo malo, ker so po porušenju drugega templja leta 70 farizeji počasi izumrli, nam vendar nekatere tipične teme Pavlove teologije potrjujejo vpliv farizejske miselnosti: npr. nauk o vstajenju teles ob koncu časov (1 Kor 15); pogled na

¹ »Ko pa se je Bogu, ki me je izbral (avfori,saj) že v materinem telesu in me poklical (kale,saj) po svoji milosti, zdelo prav razodeti (avpokalu,yai) v meni svojega Sina, da bi ga oznanjal med pogani,...« (Gal 1,15-16)

² Zgradba celotne avtobiografije se v klasičnem smislu deli na tri dele: 3,4-7: Pavlovo vrednotenje lastne naravne danosti pred Kristusom; 3,8-12: edinstvena vez s Kristusom in pogled v prihodnost; 3,13-14: opis cilja poti.

³ »Obrezan sem bil osmi dan, sem iz izraelskega ljudstva, iz Benjaminovega rodu, Hebrejec izmed Hebrejcev, po postavi farizej, po gorečnosti preganjalec Cerkve, po pravičnosti v postavi neoporečen.« (Flp 3,5-6)

izvolitev Izraela; poudarjanje osebne odgovornosti v procesu odrešenja; pozornost na obredno čistost pri prehranjevanju.

V Gal 1,14a omenja Pavel strastno vnemo za očetna izročila in tako poudarja, da je v svojem ravnanju prekašal mnoge sovrstnike. Z besedo τῶν πατρικῶν μου παρά δοσεῖς, »moja očetna izročila« najbrž misli na ustno postavo, ki se je razlikovala od zapisane.⁴ V Flp 3,6 omenja izraz ἄμειπτος, »neoporečen« v odnosu do tradicije očetov, torej ustne Postave, kar izraža veliko gorečnost v vzgajanju samega sebe po pravilih postave, hkrati pa tudi zavest zglednosti za druge. Predkrščanski Pavel torej temelji na zvestem udejanjanju tega, v kar veruje.

V Gal 1,14b pa kot višek svojega gorečega delovanja v judovstvu omenja »zagrizeno preganjanje Božje Cerkve« ter v Flp 3,6 ponavlja κατὰ ζῆλος διώκων τὴν ἐκκλησίαν, »po gorečnosti preganjalec Cerkve«. Razlog za preganjanje je torej gorečnost (ζῆλος) oz. napredovanje v judovstvu, pa ne zaradi lastne slave, ampak zaradi trdnega prepričanja, da krščanstvo nasprotuje in škoduje judovstvu.⁵ Gorečnost je nasploh značilna za judovstvo Pavlovega časa in tudi za kumranske skupnosti, saj poznamo več primerov, kjer gorečnost do Boga privede celo do ubijanja ljudi.⁶ Ob tem je pomembno poudariti, da Pavlovi nasprotniki v obdobju preganjanja niso bili posamezni kristjani, ampak neposredno Kristus in celotna Cerkve. Tako tudi kasneje ostajajo največji nasprotniki tisti, ki na napačen način oznanjajo Kristusa (prim. Flp 1,28).

Vse te lastnosti kažejo na notranjo skladnost Pavlove osebnosti v mišljenju in dejanju, na temeljno naravnost na Boga in kvaliteto gorečnosti v ljubezni do Njega, vse do dejavnega nasprotovanja temu, kar škoduje Bogu in veri. Iz avtobiografskih opisov lahko razberemo tudi Pavlovo mirno vest glede svojega predkrščanskega obdobja, saj je bil v celoti vreden pripadnik izvoljenega ljudstva, zaradi česar je zagrizenopreganjalec Kristusa in Cerkve. Tega zaradi ravnanja v skladu s svojo vestjo sam ni mogel opredeljevati negativno. Njegova gorečnostin notranja naravnost samo na Boga je bila rodovitna podlaga za razodetje Kristusa. To

⁴ Dejstvo, da je Pavel razlikoval med dvema postavama, nam potrjuje tudi formula, ki jo je dvakrat uporabil v svojih pismih »izročil sem vam, kar sem tudi sam prejel« in je tipična za oblikovanje ustne postave. (Izreki očetov, *Pirke Abot* 3,9)

⁵ »Cerkve nisem preganjal zaradi človeških razlogov, ampak zaradi gorečnosti do Boga, seveda zmotne, a kljub temu le zaradi gorečnosti. Če me v tej zmoti ni vodila želja po lastni slavi, ne kakšna druga strast, ampak le notranji nagib iz gorečnosti do Boga, so toliko bolj sedaj, ko sem spoznal resnico, odsotni ti razlogi. Takoj ko sem prestopil v krščanstvo, sem se osvobodil vseh predsodkov judovstva, in torej pokazal še večjo gorečnost, ki je znamenje, da sem res spremenjen in me vodi le gorečnost do Boga ter ljubezen do resnice.« Janez Krizostom. *Komentar Pisma Galačanom*.

⁶ 1 QH 6/14,14: Kolikor bolj se približujem Bogu, raste v meni gorečnost do vseh hudobnežev in prevarancev.« Prav tako pri Filonu iz Aleksandrije. (Spec. Leg. 2,253.)

lastnost je Pavel ohranil in še v veliko globlji meri razvil v svojem drugem, krščanskem obdobju življenja.

Močna in goreča ljubezen do tega, kar je Božje, je v Pavlovem življenju torej nekaj konstantnega. V čem se je potem zgodil temeljni življenjski preobrat v dogodku pred Damaskom? Za osnovo pogledimo Pavlovo avtobiografijo v Flp 3,7-11, kjer prikaže preobrat z metaforama dobička in izgube. Vrline, ki so določale Pavlovo pripadnost izvoljenemu ljudstvu, in Pavlov odnos do njih, se s Kristusom iz dobička spremenijo v smeti.⁷ Preobrat ni opisan kot preobrat na moralni, ampak na notranji, spoznavni ravni. Razodetje Jezusa Kristusa v Pavlovi notranjosti (Gal 1,16), ki ga v Flp 3,8 izrazi z besedami »*vzvišenost spoznanja Kristusa Jezusa, mojega Gospoda*«, je nova vsebina, ki nadomesti starozavezne privilegije izvolitve in izbranosti. Če je prej temeljil na gorečem samoizpopolnjevanju v odnosu do Boga glede na očetna izročila, zdaj želi v sebi vse mesto dati le Božji Osebi-Kristusu, Njegovi ljubezni, v kateri je sprejel identiteto »*novega človeka*«.

Pavlov notranji preobrat je torej v tem, da »*jaz gorečega, neoporečnega farizeja*« odstopi prostor Kristusu samemu, ki se naseli v njem in mu daje zavedanje lastne biti »*v Kristusu*«. Pavel si želi vedno bolj pridobiti Kristusa in se preobraziti po Njegovi podobi, zato On postane v metaforičnem smislu ves Pavlov »*dobiček*«. V Gal 2,20 izpove to z besedami: »*Živim, pa ne več jaz, ampak Kristus v meni*.«⁸

2. Skladnost med podobo Kristusa in Pavlovo avtobiografijo v Flp

Poglejmo zdaj, kdo je Kristus, ki ga Pavel želi »*pridobiti*«, kakor se izrazi v svoji avtobiografiji (Flp 3,3-14), in katerega vzvišenost je spoznal. Kristološka hvalnica v Flp 2,6-11 nam osvetljuje Njegovo podobo v povezanosti z Bogom Očetom in ciljem celotne poti odrešenja.

Izhodišče Pavlove avtobiografije je izpoved: »*Ponašamo (καυχώμενοι) se v Kristusu Jezusu, pri tem pa ne zaupamo v meso*« (Flp 3,3). »*Ponašati se*«, *καυχάομαι*, je tipično Pavlov glagol, ki je temeljno vezan na odnos do Kristusa. »*Ponašati se*« pomeni tudi »*povzdigovati se, hvaliti se*« in to priključuje vsebino hvalnice v Flp 2,6-11, kjer povišanje Kristusa (ὑπερψώσεν) dopolni Bog Oče, potem ko je Kristus samega sebe v svo-

⁷ Pavel ima pred vsemi, katerim je pismo namenjeno, nek plus. Iz tega sklepamo, da ima na misli pogane, ki niso izvoljeno ljudstvo in se torej ne bi imeli pred njim v ničemer ponašati.

⁸ Tu velja posebej poudariti, da Pavlov »*jaz*« ni egoistični »*jaz*«. Pavla kot pravovernega Juda si ne moremo predstavljati v egocentričnem smislu, saj je ves gorel za očetna izročila in bil zvest Bogu. Zato tudi ne poudarja odpovedi samemu sebi, ampak kaže na resnično novost in prednost, ki jo odpira Kristus glede na starozavezno pot do Boga, ki jo je sam dobro poznal.

bodni izbiri ponižal (ἐταπείνωσεν) vse do smrti na križu. Povišanje Kristusa ima za cilj slavo Boga Očeta, ki mu jo bodo izkazali vsi ljudje, vsa ljudstva. V tem okviru odrešenjskega dogajanja je potrebno razumeti Pavlove besede »ponašanja v Kristusu«, saj vključujejo paradoksalnost Kristusove poti, ko ga preko sramotne smrti na križu Oče povzdigne v slavo (Bittasi 2003, 134).

Tudi utemeljitev notranjega preobrata »zaradi vzvišenosti spoznanja Kristusa Jezusa, mojega Gospoda« v 3,8 lahko osmislimo s hvalnico v 2,6-11. Pavlovo spoznanje Kristusa Jezusa doseže svoj smisel v dejstvu, da se bodo pred njim vsi poklonili, da ga bodo vsi priznali. Takega Kristusa ima Pavel pred seboj, ko gleda v prihodnost. Najprej ga sam priznava in se mu »pokloni«, ko ga samo na tem mestu imenuje »moj Gospod«. Nato pa želi spoznavati svoj delež pri Njegovem trpljenju, ki je vezan na pridobivanje ljudi za Kristusa, da bi ga čim prej vsi priznali za Gospoda. Želi pripomoči k razodevanju Kristusove slave, ki mora zajeti čim več ljudi. Pot, na kateri je Kristusu Oče dal to lastnost, je izničenje vse do smrti na križu, zato tudi Pavel bere svoje življenje v tem ključu skrivnostne udeležbe pri Njegovem trpljenju.

Povezave med hvalnico in avtobiografijo nam kažejo skladnost Pavlovega razmišljanja glede na Božjo ekonomijo. Sklenjen krog zgodovine odrešenja od Kristusovega prihoda na svet do dokončne slave Boga Očeta, ko bodo vsi priznali, da je Kristus Gospod, izpostavlja način, na katerega Bog posega po Kristusu. Temu istemu načinu je tudi Pavel zvest, ko ima vse za smeti, da bi si pridobil Kristusa.

Odnos med Kristusom in Očetom, ki je izpostavljen v hvalnici, ima izrazito zastonjsko razsežnost, ki kaže na popolnost Božje ljubezni: Kristus je sam prostovoljno zapustil vse privilegije, ki jih je imel kot Bog, ni jih ljubosumno varoval zase. Bog mu je podaril ime, ki je nad vsa imena, da bi vsi slavili Kristusa in bi bil Bog Oče proslavljen. Ko pa Pavel prepozna svoj delež v tem odrešenjskem dogajanju, se izraža tudi z metaforičnimi izrazi pridobivanja in izgubljanja ter izbere jezik »ekonomije«, ker gre za dopolnitev Božjega načrta, za vključitev v proces, ki ga vodi hrepenenje, da bi se čim prej dopolnil.

3. Preverjanje skladnosti v premagovanju naporov pri oznanjevanju

Konkretni napori in težave, ki jih Pavel srečuje pri oznanjevanju, najdejo svoje mesto in smisel v odnosu s Kristusom, v udeleženiosti pri trpljenju skupaj z Njim. To vsebino najbolj izpostavlja v 2 Kor, ki ga imenujemo tudi *magna charta* Pavlove apostolske službe. Pri tem temelji na spoznanju, da se »Božja moč razodeva v slabotnosti«. Preizkušnje in ovi-

re prihajajo po večini od zunaj, od nasprotnikov,⁹ čeprav pozna tudi notranje razsežnosti trpljenja, ki ostajajo izražene na skrivnosten način.¹⁰ Pavel utemeljuje doživljanje slabotnosti v oznanjevanju s samo naravo človeka, ki jo vzvišeni dar Kristusa daleč presega. To izraža v 4,7 na metaforični ravni:¹¹ Ta zaklad (θησαυρὸν) pa imamo v lončenih posodah, da bi bila ta presežnost moči Božja in ne iz nas.

Nosilni pomen daje metafori beseda θησαυρός, ki pomeni zakladnica, oz. utrjen prostor za dragocene predmete.¹² Ker je ta beseda v stavku uporabljena z določnim členom (τοῦτου), ima Pavel v mislih točno določeno stvar iz konteksta. Zaklad je v najglobljem smislu besede lahko le Kristus, posledično pa, glede na vzporednico iz 4,1, διακονία, služba oznanjevanja Jezusa Kristusa (v. 5). Zaklad ni nekaj, kar naj bi človek ljubosumno varoval sam zase,¹³ ampak mu je dan, da ga posreduje naprej, saj ga je prejel popolnoma zastonjsko.¹⁴

Metafora o ljudeh kot lončenih posodah sicer izhaja iz starozaveznega sveta,¹⁵ vendar ne vsebuje elementa zaklada, ki je Pavlova novost. Pri Ju-

⁹ Oznanjevanje pa lahko poteka tudi v mirnih in naklonjenih okoliščinah. V Flp 4,12 zato pravi: »Znam biti reven in znam biti v obilju. Na vse mogoče sem se navadil: biti sit in biti lačen, biti v obilju in biti v pomanjkanju.« Najpomembnejša je notranja svoboda oznanjevalca, v kateri se je mogoče prilagoditi vsaki situaciji.

¹⁰ Še danes nam je neznano, kaj ima Pavel v 2 Kor 12,7-8 na misli, ko pravi, da mu je »bil dan v meso trn, satanov sel, ki naj bi me tepel, da se ne bi prevzel. Trikrat sem prosil Gospoda, da bi ga umaknil od mene, a mi je rekel: dovolj ti je moja milost.« Tudi v Gal 6,17 omenja, da nosi »Jezusova znamenja (στίγματα) na svojem telesu«.

¹¹ To metaforo pozna že Ciceron, ki jo uporablja v dualističnem smislu: telo je posoda, duša pa vsebina posode (zaklad). Pavel pa isto metaforo uporabi v holističnem, globalnem smislu, saj se posoda nanaša na celotno osebo človeka, ki ji je zaupan zaklad Kristusa. Izraz »lončena posoda« nastopa večkrat v Novi zavezi, vendar ima različne pomene. Prim. 2 Tm 2,20; Mt 6,19-21; Lk 12,32-34. Pri sinoptikih se nanaša na Božje kraljestvo.

¹² θησαυρός je beseda, ki se nahaja samo na tem mestu in v Kol 2,3 še (»in bi globoko spoznali Božjo skrivnost Kristusa, v katerem so skriti vsi zakladi (οἱ θησαυροὶ) modrosti in spoznanja«).

¹³ Primerjava s Flp 2,6, kjer Kristus svojega »zaklada«, to je »Božje narave«, μορφή θεοῦ, ne varuje ljubosumno zase, ampak izprazni sebe.

¹⁴ Metafora človeka kot glinaste posode je živa tudi v klasičnem latinskem svetu (Cicero), kjer je uporabljena v dualističnem smislu: telo odgovarja posodi, duša pa njeni vsebini. Pavel pa uporabi metaforo v holističnem smislu, saj se nanaša na celotno osebo. V grškem svetu metafora pomeni nasprotje med dušo in telesom.

¹⁵ Metafora se nanaša na starozavezno podobo Boga, ki je kot lončar, ki iz gline ustvarja ljudi in vsakomur določi svoj namen. Preroka Izaija in Jeremija s to metaforo izražata temeljno človekovo pripadnost Bogu, kakor je med glino in njenim upodabljavcem. Samo če se glina pusti oblikovati od Gospoda, lahko živi za namen, s katerim je bila ustvarjena. »In zdaj, Gospod, si ti naš Oče! Mi smo glina, ti si naš upodabljavec, vsi smo delo tvojih rok.« (Iz 64,7). Prim. Jer 18,1-12; Iz 64,7-8; Žal 4,2; 1 Mz 2,7.

dih tudi ni bila navada, da bi zaklade hranili v lončenih posodah, saj se zaradi krhkosti niso zdele primerne. Zato še toliko bolj izstopa kontrast, ki ga Pavel želi tu podariti človeku, ki je zgolj ustvarjeno bitje, je zaupan tako velik zaklad, kot je Kristus sam, ki se naseli v njem, da bi ga prinašal drugim. Pavel z izpostavljanjem tega kontrasta poudarja, kako se oznanjevalec nujno zdi sam sebi slaboten spričo tako velike naloge oznanjevanja. Ravno občutek slabotnosti vzpostavlja pravilno naravnost do te službe, saj oznanjevalca neprestano opominja, da le Bog sam daje moč, ki je Kristusova, in je nasprotna moči tega sveta. To je moč v meri ljubezni in daritve za Kristusa, ne pa v zunanjem izražanju premoči nad kom. Ravno krhkost posode priča o Božjem izvoru vsebine, s katero je napolnjena.¹⁶

Metafori sledi nekaj antitetičnih misli, ki potrjujejo notranje doživljanje oznanjevalca, da »ima« res neuničljiv Božji zaklad v krhki človeški posodi. Poglejmo le prvo, ki ima v grščini dva nasprotujoča si sedanja deležnika: *Od vseh strani smo stiskani* (θλιβόμενοι), *pa nismo utesnjeni* (ἐξαπορούμενοι) (4,8a). Čeprav ljudje od vseh strani pritiskajo na oznanjevalca, se ne čuti utesnjenega. Razlog za to ni neobčutljivost do stisk drugih,¹⁷ saj Pavel na več mestih govori o tem, kako mu gre do srca stiska drugih (2,4). Razlog je skupnost s Kristusom, ob katerem je edino merilo v prenašanju stisk ljubezen. Zato Pavel v 5,14 tudi pravi: »Kristusova ljubezen nas stiska (συνέχει).« (2 Kor 5,14) Kristusova ljubezen pa lahko stiska oz. priganja le tako, da dopušča popolno svobodo v izbiri. Pavel v tej svobodi doživlja, da je v njegovem izbiranju in odločanju prisotno le Kristusovo hotenje in Njegova volja, da ga to priteguje močnejše kot lastno hotenje in nagibi, zato čuti, da ga v notranjosti zavezuje, naj živi samo Zanj. Ko na vse načine doživlja »stisko: zunaj boji, znotraj strahovi,«, prav sredi stiske doživlja moč Kristusove ljubezni, zato pravi, da je to le »naša trenutna lahka stiska (θλιψις)« (4,17), ki pripravlja »čez vso mero težko, večno bogastvo slave«. Trpljenje torej povezuje z razodevanjem slave, ki ima vstajenjsko razsežnost. Nasprotje lahka stiska / težka slava nam pomensko osvetljuje hebr. beseda *kabod*, slava, ki dobessedno pomeni *teža*, *bogastvo* v smislu resnice in pomembnosti, v smislu edinega temeljnega obstoja, ki ga človek mora pripisati Bogu. Zato je sedanja stiska »lahka« v primerjavi s »čez vso mero težko slavo«, ki se bo razodela v prihodnosti. Pavel tudi v Rim 8,18 pravi, da je trpljenje sedanjega časa neprimerljivo (οὐκ ἄξια ... πρὸς) slavi, ki se bo razodela v nas. Kristusova ljubezen torej kljub stiski v njem ustvarja prostor za ljudi, da se ne naveliča izpovedovati: *naše srce se je na široko odprlo, v nas ni pretesno za vas.*

¹⁶ Podoben motiv v antropološkem smislu vsebujejo tudi Filonovi spisi. Duša, ki ima višjo naravo, je nekaj dragocenega, in se nahaja v telesu, ki je krhko in nižje narave. Prim. *De Somniis*, 1.26, str. 340.

¹⁷ V 4,8 se beseda θλιψις nanaša na fizično, psihično ali duhovno stisko.

Vse konkretne izpostavljenosti v oznanjevanju imajo teološko utemeljitev v 2 Kor 4,10:

Vedno nosimo v svojem telesu (ἐν τῷ σώματι) Jezusovo umiranje (τὴν νέκρωσιν),

da bi se razodelo v našem telesu (ἐν τῷ σώματι) Jezusovo življenje.

Jezusovo umiranje (νέκρωσις),¹⁸ o katerem tu govori Pavel, je konstantne narave: navzoče je vedno, povsod, v vseh okoliščinah. To ni vezano le na priložnostno trpljenje ali pa enkratni dogodek bližine smrti, ki je pogojen s težkimi zunanjimi situacijami oznanjevanja (Harvey 1996, 58). Jezusovo umiranje je torej bivanjskega značaja (Furnish 1984, 283). V metaforičnem smislu predstavlja obleko, ki si jo človek nadene nase s krstom in jo nosi v svojem umrljivem telesu. Ker je »Jezusovo«, se v njem razodeva Jezusovo življenje, saj vsebuje razsežnost odrešenjskega dogodka Kristusovega vstajenja od mrtvih. Oznanjevalec je zaradi skupnosti s Kristusom deležen te preobrazbe že v sedanjem življenju.

Pozornosti je vredno tudi dejstvo, da Pavel tu ne govori neposredno o umiranju samemu sebi, ampak uporabi podobo nošenja Kristusovega umiranja kakor obleke na svojem telesu, preko česar se razodeva Njegovo življenje (Murray 2005, 340). Ne želi izpostavljati lastnega jaza in zavedanja trpljenja samega na sebi, prednost daje vstalemu Kristusu, ki živi v njem.

Kraj tega dogajanja je njegovo telo (σῶμα), ki je tipično Pavlov pojem in ga je potrebno razumeti v vsej kompleksnosti. To ni le fizično telo, ki je človekova naravna danost, ampak zajema celoten splet odnosov, ki ga uravnava najgloblja notranjost človekove osebnosti, to je v semitskem izražanju srce. Zato Pavel besedo σῶμα razume kot telesnost v svoji odnosni naravi in ne telo samo na sebi. Ker ima Pavel holističen, judovski princip osebnosti in je človek zanj vedno celota, je v razumevanju pojma σῶμα vse odvisno od tega, kam je naravnano človekovo srce, kakšno je temeljno vodilo, ki uravnava človekov način vstopanja v odnose. Če je to po Kristusovem zgledu trdna odločenost, da daruje svoje življenje v ljubezni, je σῶμα duhovno naravnana in je pomen telesa v tem, da se uporabi v daritvi; če pa je človek v življenju usmerjen vase in išče ugodja zase, govori Pavel o mesenem telesu.

V 2 Kor 4,10 Pavel pove, kaj pomeni iz dna svoje biti živeti v logiki odrešenjskega dogodka, ko se v nošenju Jezusovega umiranja na kristjani razodeva Jezusovo življenje. Pomeni trdno odločenost človekovega srca, da se v svojem telesu daruje za druge in je pri tem v Kristusu deležen preobrazbe. To pa kliče oznanjevalca v tako tesen odnos s Kristusom, da že v sedanjem trpljenju doživlja veselje Njegovega vstajenja.

¹⁸ Izraz se pojavi samo še v Rim 4,19 in ga lahko razlagamo na različne načine. Kaže pa bolj na trajajoči proces kot na enkratni dogodek.

Zaključek

Zgled sv. Pavla nam na različne načine izpostavlja vsebine, pomembne pri oznanjevanju Kristusa.

Pavlov življenjski preobrat kaže naravnost, v katero je poklican vsak kristjan. To je vzpostavitev odnosa s Kristusom na najgloblji, bivanjski ravni, kjer lastnega jaza samega na sebi ne doživlja več, ker v njem živi Kristus. To je življenjski proces, ki ni zaznamovan z nadomestitvijo lastne biti s Kristusovo, ampak s preobratom, preobleko, oz. upodabljanjem lastnega srca, mišljenja in čutenja po Kristusovem. Osebna razsežnost najgloblje biti človeka ostaja, samo nadeti si mora Kristusa oz. zaživeti v Njem. Za ta življenjski proces spreobračanja je po zgledu Pavlove življenjske poti zelo pomembno, da človek kot osebnost deluje skladno in celostno vstopa v odnose ter ne dopušča raznih oblik notranje razdvojenosti, tako tipičnih za današnji čas. Za Kristusa je potrebno celo srce: tako govorijo tudi Pavlova poročila o dogodku pred Damaskom.

Ko Pavel ves čas obrača pozornost na Kristusa, pove tudi, kdo je Kristus, ki ga želi oznaniti. Najprej izstopa zelo osebna nota odnosa z Njim, saj je trdno prepričan, da ga je vzljubil in dal življenje zanj. Kristus mu v odrešenjskem dogodku predstavlja nebeškega Očeta in cilj celotne zgodovine odrešenja, ko ga bo priznaval za Gospoda vsak človek. Pavlova dejavnost oznanjevanja se rodi iz najbolj notranjega hrepenenja, da bi na osebno doživeto Kristusovo ljubezen odgovoril z vso intenzivnostjo oz. gorečnostjo in bi dopolnil svoj delež pri Kristusovem trpljenju. To pa pomeni, da spoznanje Kristusove ljubezni, ki mu je bilo zaupano kot zaklad, ne ostaja le zanj samega, ampak ga želi posredovati ljudem. Pri tem je tudi nujno, da sooča razne vrste človeške slabotnosti, po katerih pa se razodeva Kristusova moč. Oznanjevanje Kristusa je za Pavla nenehno izkušanje preobrazbe, ko v svoji notranjosti doživlja udeleženo v Jezusovem umiranju, da bi se razodelo Njegovo življenje.

Začetno vprašanje: kako danes sprejeti Kristusa v svoje življenje in ga posredovati ostalim, ima ob Pavlu en sam odgovor. Kaže nam pot iskrenega, celostnega odnosa do Kristusa, kjer ravno sprejemanje raznih slabotnosti, ki prihajajo od zunaj ali od znotraj človeka, postaja prostor za rast v ljubezni. To ni pot posebnih razodetij, čeprav je bil Pavel tudi z njimi obdarovan, ampak dejavne ljubezni, ki jo je prvi prehodil Kristus, ko se je moč vstajenja razodela v slabotnosti križa.

Seznam literature

- Bittasi, Stefano. 2003. *Gli esempi necessari per discernere*. Roma: PIB.
- Buscemi, A. P. 2000. *Una Sinfonia. Gli inni di Paolo a Cristo Signore*. Jerusalem: Franciscan Printing Press.

- Crisostomo, Giovanni. 1982. *Commento alla lettera ai Galati*. Roma: Città Nuova.
- Fabris, Rinaldo. 2000. *Filippesi*.
- Furnish, Victor Paul. 1984. *II Corinthians*. AB 32A. New York: Doubleday.
- Harvey, A.E. 1996. *Renewal Through Suffering. A Study of 2 Corinthians*. Edinburgh: T&T Clark.
- Hebrian, J. 1983. Retto fronein e kenosis. Studio esegetico su Fil 2,1-5.6-11. Roma: LAS.
- Manzi, F. 1999. La dipendenza letteraria diretta di Fil 2,5-11 da Is 52,13-53,12. *Rivista Biblica* 47: 277-360.
- Murray, J. Harris. 2005. *The Second Epistle to the Corinthians*. Grand Rapids: Eerdmans.
- Penna, Romano. 2002. *Lettera ai Filippesi. Lettera a Filemone*. Roma: Città Nuova.
- Pitta, Antonio. 1998. *Il paradosso della croce*. Casale Monferrato: Piemme.
- Pitta, Antonio. 1996. *Lettera ai Galati*. Bologna: Dehoniane.
- Thurén, Lauri. 2000. *Derhetorizing Paul. A Dynamic Perspective on Pauline Theology*. Tübingen: Mohr-Siebeck.
- Udoh Fabian, E. 2000. Paul's views on the Law: Questions about Origin (Gal 1:6-2:21; Phil 3:2-11). *Novum Testamentum*. 42: 214-237.
- Vanhoye, A. 1999. Pistis Christou: fede di Cristo o affidabilità di Cristo. *Biblica*. 80: 1-21.